

**UDHNA CITIZEN COMMERCE COLLEGE &
S.P.B. COLLEGE OF BUSINESS ADMINISTRATION &
SMT. DIWALIBEN HARJIBHAI GONDALIA COLLEGE OF BCA & IT
(Self Financed)**

(Managed by Udhna Academy Education Trust)

214, Ranchhod Nagar, Opp. Swaminarayan Temple, Surat-Navsari Road, SURAT-394 210

Class: T.Y.B.Com. (Sem. 6)

Subject: Advanced Accounting & Auditing 8

Flexible Budget – પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર

PRACTICE QUESTIONS - 2

Q.1 એક કંપની નીચેની માહિતી પૂરી પાડે છે.

ઉત્પાદનશક્તિ	100 %	60 %
ઉત્પાદન એકમો	1000	600
વેચાણ ખર્ચ	38000	30000

80 % ઉત્પાદન શક્તિ એ વેચાણ ખર્ચ શોધો.

Q.2 ખૂટતા આંકડા શોધો.

ઉત્પાદન શક્તિ	70% રૂ.	80% રૂ.	90% રૂ.
પાવર	?	2000	2175
પરોક્ષ મજૂરી	1050	?	1350
રીપેરીંગ	190	200	?
પગાર	?	1000	1000

Q.3 એક કંપની ના ઉત્પાદન વિભાગની પ્રમાણિત ઉત્પાદન ક્ષમતા 14000 કલાક છે. નીચેની માહિતી પરથી 80 % અને 110 % ઉત્પાદન ક્ષમતા માટે રીપેરીંગ ખર્ચ શોધો.

	રીપેરીંગ ખર્ચ	રૂ.
1	5200 કલાક સુધી	120
2	વધારાના દરેક 1200 કલાક માટે, 11200 કલાક સુધી	40
3	વધારાનો, 11201 થી 13400 કલાક માટે	30
4	વધારાનો, 13400 કલાક થી વધુ	25

વર્ષા કંપની લિમિટેડના એક મશીનની ઉત્પાદન પડતર હાલની ઉત્પાદન સપાટીએ એકમદીઠ રૂ. ૨૭૧૦ છે. આ સપાટી કરતા જો ઉત્પાદનમાં ૨૦% વધારો કે ૨૦% ઘટાડો થાય તો ખર્ચમાં કેટલો ફેર પડશે તે અને હાલની ઉત્પાદન સપાટીએ થતા ખર્ચની નીચેની વિગતો પરથી એકમદીઠ પડતર કેટલી થશે તે શોધો :

વિગત	હાલની ઉત્પાદન સપાટીએ ખર્ચ રૂ.	ઉત્પાદનમાં વધારો કે ઘટાડોની દૃષ્ટિએ સૂચિત સ્થિતિ
માલસામઝી	૫૦,૦૦,૦૦૦	૧૦૦% ચલિત
મજૂરી	૪૦,૦૦,૦૦૦	૫૦% ચલિત
પાવર	૨,૫૦,૦૦૦	૮૦% ચલિત
અન્ય માલસામઝી	૨,૦૦,૦૦૦	૮૦% ચલિત
સુપરવિઝન ખર્ચ	૧,૦૦,૦૦૦	૨૦% ચલિત
સમારકામ ખર્ચ	૪,૦૦,૦૦૦	૭૫% ચલિત
ઘસારો	૨૦,૦૦,૦૦૦	૧૦૦% સ્થિર
વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ	૧૦,૦૦,૦૦૦	૨૫% ચલિત
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચ	૬,૦૦,૦૦૦	૫૦% ચલિત
	૧,૩૫,૫૦,૦૦૦	

અથવા

એમ.એમ. એન્ડ સન્સ ૧૦૦%ની કાર્યક્ષમતાએ ચોક્કસ પ્રોડક્ટના ૪૦૦૦ એકમો ઉત્પન્ન કરે છે. હિસાબના ચોપડામાંથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

વિગત	જાન્યુ. ૨૦૦૮	માર્ચ ૨૦૦૮
ઉત્પાદન	૨,૮૦૦ એકમો	૩,૬૦૦ એકમો
મરામત અને જાળવણી	રૂ. ૫૦૦૦	રૂ. ૫,૬૦૦
પાવર	રૂ. ૧૮,૦૦૦	રૂ. ૨૦,૦૦૦
ઉત્પાદન શાખાની મજૂરી	રૂ. ૭,૦૦૦	રૂ. ૯,૦૦૦
વપરાશી સ્ટોર્સ	રૂ. ૧૪,૦૦૦	રૂ. ૧૮,૦૦૦
પગાર	રૂ. ૧૦,૦૦૦	રૂ. ૧૦,૦૦૦
તપાસ	રૂ. ૨,૦૦૦	૨,૪૦૦
ઘસારો	રૂ. ૧૪,૦૦૦	રૂ. ૧૪,૦૦૦

ઉત્પાદનનો દર પ્રત્યેક કલાકે ૧૦ એકમો છે. પ્રત્યક્ષ માલસામગ્રી પડતર એકમદીઠ રૂ. ૧૦ છે અને પ્રત્યક્ષ મજૂરી પ્રત્યેક કલાકે રૂ. ૪૦ છે.

પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર હેઠળ ૧૦૦%, ૮૦% અને ૬૦%ની કાર્યક્ષમતાએ ઉત્પાદનની પડતરની ગણતરી તમારે કરવાની છે. તમારી કાર્યનોંધ દર્શાવો.

૪ નીચેના વાર્ષિક આંકડાઓ વીડીયોકોન કંપનીના છે :

વિગત	રૂ. લાખમાં
સ્થિર ખર્ચા :	
મજૂરી અને પગાર	૯.૫
ભાડું અને વેરા	૬.૬
ઘસારો	૭.૪
પરચૂરણ વહીવટી ખર્ચા	૬.૫
અર્ધચલિત ખર્ચા (૫૦% ક્ષમતાએ) :	
સમારકામ અને જાળવણી	૩.૫
પરોક્ષ મજૂરી	૭.૯
વેચાણ વિભાગનો પગાર	૩.૮
પરચૂરણ વહીવટી ખર્ચા	૨.૮
ચલિત ખર્ચા (૫૦% ક્ષમતાએ) :	
માલસામાન	૨૧.૭
મજૂરી	૨૦.૪
અન્ય ખર્ચાઓ	૭.૯
	૯૮.૦

ધારણા કરો કે સ્થિર ખર્ચા ઉત્પાદનના તમામ સ્તરે સતત રહેશે. અર્ધ ચલિતખર્ચા ૪૫%થી ૬૫% ક્ષમતા વચ્ચે સતત રહેશે. ૬૫%થી ૮૦% ક્ષમતા વચ્ચે ૧૦% વધશે અને ૮૦%થી ૧૦૦% ક્ષમતા વચ્ચે ૨૦% વધશે.

વિવિધ સ્તરે વેચાણ રૂ. (લાખમાં)

૫૦% ક્ષમતાએ	૧૦૦
૬૦% ક્ષમતાએ	૧૨૦
૭૫% ક્ષમતાએ	૧૫૦
૮૦% ક્ષમતાએ	૧૮૦
૧૦૦% ક્ષમતાએ	૨૦૦

પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર બનાવો અને ૬૦%, ૭૫%, ૮૦% અને ૧૦૦% કાર્યક્ષમતાએ નફો શોધો.

પાંડવ કંપની લિ.ની ઉત્પાદન શક્તિ ૧૦૦% પ્રવૃત્તિઓ ૧૦,૦૦૦ એકમો છે. ૧૨ વર્ષ ૨૦૦૮માં ઉત્પાદનની વિગતો નીચે મુજબ છે :

વેચાણ (એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. ૨૦૦) ૧૦,૦૦,૦૦૦ પડતર પર નફાનો દર ૨૫% છે.

કારખાનાના પરોક્ષ ખર્ચા :

સ્થિર ૪૦%

ચલિત (જે પ્રાથમિક પડતરના ૨૦% છે.) ૩૦%

અર્ધચલિત ૩૦%

ઓફિસના પરોક્ષ ખર્ચા (૭૦% સ્થિર) ૨,૦૦,૦૦૦

વેચાણના પરોક્ષખર્ચા (૫૦% સ્થિર) ૧,૦૦,૦૦૦

માલસામાન અને મજૂરી ખર્ચનું પ્રમાણ સરખું છે.

કારખાનાના અર્ધચલિતખર્ચા ૮૦% ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ સુધી ૫૦% વધે છે, અને ત્યારબાદ તેમાં ૧૦૦% વધારો થાય છે. એકમદીઠ વેચાણકિંમત સરખી રહેશે.

૫૦%, ૭૫% અને ૧૦૦% ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ માટે પરિવર્તનશીલ બજેટ તૈયાર કરો.

સરસ્વતી મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની પાસે વાર્ષિક ૧,૦૦,૦૦૦ એકમો તૈયાર થઈ શકે તેટલી કાર્યશક્તિ છે. ઉત્પાદિત વસ્તુની પડતર નીચે મુજબ છે :

(૧) ચલિત ખર્ચ	એકમદીઠ રૂ.
માલસામાન	૨૦
મજૂરી	૧૦ (માસિક રૂ. ૫૦,૦૦૦ લઘુતમ વેતનને આધિન)
શિરોપરી ખર્ચ	૫

(૨) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ

રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ વાર્ષિક
(૩) અર્ધચલિત શિરોપરી ખર્ચ ૫૦% કાર્યશક્તિએ રૂ. ૬૦,૦૦૦ વાર્ષિક અને દરેક ૨૦% કે તેના ભાગના વધારાદીઠ રૂ. ૧૨,૦૦૦ વાર્ષિક વધે છે. આગામી વર્ષ માટે કાર્યશક્તિનો અંદાજિત ઉપયોગ નીચે મુજબ છે :

૫૦% = ૬ માસ માટે

૬૦% = ૪ માસ માટે

૮૪% = વર્ષના બાકીના માસ માટે

કંપની કુલ નફો રૂ. ૬,૪૭,૦૦૦ મેળવવાની ધારણા કરે છે. શરૂઆતનો કે આખરનો સ્ટોક નથી તેવી ધારણા કરો. ઉત્પાદનના દરેક એકમદીઠ અંદાજિત વેચાણ કિંમત શોધવા બજેટ તૈયાર કરો.

Q.9 નીચેની વિગતો એક ઉત્પાદક કંપની ના રેકોર્ડ પરથી પ્રવૃત્તિ ની બે સપાટી માટે ઉપલબ્ધ થઈ છે.

વિગત	50% (એકમદીઠ રૂ.)	80% (એકમદીઠ રૂ.)
માલસામાન	7.50	7.50
મજૂરી	3.50	3.50
પાવર	0.40	0.37
સ્ટોર્સ	0.60	0.60
જાણવણી ખર્ચ	0.20	0.125
ઇન્સ્પેક્શન	0.20	0.14
ઘસારો	3.00	1.875

વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચા	4.00	2.80
વેચાણ પરોક્ષ ખર્ચા	0.60	0.487
કુલ	20	17.397

50% ઉત્પાદન શક્તિ એ ઉત્પાદન 5000 એકમો નું છે . 40% અને 100% ઉત્પાદન શક્તિ માટે પરિવર્તનશીલ બજેટ બનાવો.

Q.10

કિષ્ના લિ. એક વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે, જેની બજારમાં માંગ સારી છે. મેનેજર તમને નીચે મુજબની માહિતી પુરી પાડે છે.

50%, 75% અને 90% ઉત્પાદન શક્તિ એ પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર બનાવો.

1. 100% ઉત્પાદન શક્તિ એ ઉત્પાદન ના એકમો : 12000.
2. જુદી જુદી ઉત્પાદન સપાટીની માહિતી :

વિગત	ઉત્પાદન શક્તિ	
	40% (રૂ.)	60% (રૂ.)
ચલિત ખર્ચ		
માલસામાન	240000	360000
મજૂરી	144000	216000
પરોક્ષ ખર્ચ	84000	126000
અર્ધ ચલિત ખર્ચ		
પગાર	312000	348000
ઉત્પાદન ખર્ચા	420000	480000
સ્થિર ખર્ચા		
ઘસારો	80000	80000
જાહેરાત	10000	10000

3. 60% ઉત્પાદન શક્તિ પછી ચલિત ખર્ચાઓમાં 5% ઘટાડો થાય છે.